

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	30 TACHWEDD 2015
PWNC:	CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR 2016/17
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	CYNGHORYDD HYWEL EIFION JONES (DEILYDD PORTFFOLIO – CYLLID)
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) (SWYDDOG RHAN 151)
AWDUR YR ADRODDIAD: RHIF FFÔN: E-BOST:	GERAINT H JONES (RHEOLWR GWASANAETH REFENIW A BUDD-DALIADAU) 01248 752651 GHJFI@YNYSMON.GOV.UK
AELODAU LLEOL:	DIM YN BERTHNASOL

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<p>ARGYMHELLION</p> <ul style="list-style-type: none"> Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymhell i Gyngor Sir Ynys Môn (Cyngor llawn) yn ei gyfarfod ar 9 Rhagfyr 2015 na ddylai'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol gael ei adolygu na'i newid am gynllun arall. Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymhell i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 9 Rhagfyr 2015 y dylid mabwysiadu'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol yn ffurfiol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2016/17. Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymhell i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 9 Rhagfyr 2015 ei fod yn rhoi awdurdod i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) (Swyddog Rhan 151) i wneud trefniadau gweinyddol fel bod pob newid blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigyrau ariannol neu adolygiad technegol mewn unrhyw reoliad/reoliadau sy'n diwygio yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ac am bob blwyddyn ddilynol. <p>RHESYMAU A CHEFNDIR</p> <p>Gweler yr adroddiad ynghlwm - Atodiad A</p>
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?
<p>Gweler yr adroddiad ynghlwm - Atodiad A</p>
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?
<p>Mae Rheoliadau yn nodi bod hyn yn benderfyniad i'r Cyngor llawn. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith dderbyn Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i'w gymeradwyo gan y Cyngor llawn.</p>
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?
<p>Mae'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2015/16 y gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ei gymeradwyo yn gyson â'r cynllun a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn yng nghyswllt y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor sydd mewn grym ar gyfer blynyddoedd ariannol 2014/15 a 2015/16</p>

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Nid yw'r Setliad Refeniw a Chyfalaf Llywodraeth Leol Dros Dro Llywodraeth Cymru 2016/17 yn debygol o gyrraedd tan 8 Rhagfyr 2015 ac felly, ni wn (adeg ysgrifenni'r adroddiad hwn) beth fydd dyfarniad Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i'r Cyngor i gwrdd â chostau ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2016/17. Mae'r rhagamcaniadau isod wedi eu gwneud yn seiliedig ar y grant a dderbyniwyd am 2015/16.

Y gwariant cyfredol (diwedd Chwarter 2, 2015/16 yw £5,342,301), efo Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Llywodraeth Cymru yn ei erbyn y gwariant o £5,228,000. Mae hyn yn rhoi diffyg tybiedig o £114,301 i'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano yn 2015/16 ac mae yna gyllideb ddigonol i gwrdd â'r gost yma.

Bydd dau ffactor yn 2016/17 yn cael effaith ar y gwariant ar y cynllun:-

- Adeg 2015/16 roedd gostyngiad mewn llwyth achos o 1% - 2%, sy'n cymharu efo lleihad rhwng 2% - 3% yn ystod 2014/15. Efallai bydd y llwyth achos yn lleihau ar raddfa is neu hyd yn oed sefydlogi adeg 2016/17;
- Cynnydd a gynlluniwyd yn y Dreth Gyngor o 4.5% am 2016/17

Un ffactor ansicr, adeg 2016/17, sy'n effeithio ar wariant o dan y cynllun yw effaith diwygiadau arfaethedig Canghellor y Trysorlys ar Credydau'r Dreth a'r Cyflog Byw. Mae Credydau'r Dreth yn cael eu cyfri fel incwm at bwras Gostyngiad y Dreth Gyngor a bydd unrhyw leihad yn eu lefel yn cael effaith ar yr hyn sy'n cael ei dalu. Disgwylir bydd y Canghellor y Trysorlys, yn ei Ddatganiad yr Hydref ar 25 Tachwedd, yn gwneud cyhoeddiadau pellach ynghylch Credydau'r Dreth.

Gan ystyried yr uchod, ar y gorau bydd y gwariant a amcangyfrifir ar y cynllun yn £5,471,050 (gan dybio gostyngiad 2% mewn llwyth achos a 4.5% cynnydd yn y Dreth Gyngor) ac ar ei waethaf y gwariant a amcangyfrifir o £5,582,705 (yn tybio na fydd gostyngiad llwyth achos a 4.5% o gynnydd yn y Dreth Gyngor).

Felly disgwylir diffyg a amcangyfrifir o rwng £243k a £355k yng nghyllid grant y bydd yn rhaid i'r Cyngor fod yn gyfrifol amdano. Mae hyn yn seiliedig ar i'r Cyngor llawn ail-fabwysiadu'r cynllun cyfredol heb ei newid. Serch hynny, bydd maint y diffyg yn fwy amlwg wrth i'r broses y gyllideb mynd ymlaen.

DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?**Beth oedd eu sylwadau?**

	DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?	Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Dim Sylwadau
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Awdur yr adroddiad
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim Sylwadau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	<p>Y brif risg i'r Cyngor yw costau ychwanegol ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor all fod yn uwch na grant Llywodraeth Cymru am 2016/17. Nid oes gan y Cyngor reolaeth ar newidiadau yn y llwyth achosion a phe bai yn cynyddu, bydd costau'r Cyngor hefyd yn cynyddu o ganlyniad. Byddai 1% o gynnydd yn y llwyth achos yn gosod pwn ychwanegol o oddeutu £55,000 ar yr Awdurdod.</p> <p>Mae'r effaith y diwygiadau ar Gredydau'r Dreth ar hyn o bryd yn ansicr.</p>
F - Atodiadau:		
Atodiad A – Adroddiad i'r Cyngor llawn i'w ystyried 9 Rhagfyr 2015		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	9 RHAGFYR 2015
PWNC:	CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR
SWYDDOG ARWEINIOL	MARC JONES PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU)(SWYDDOG RHAN 151)
SWYDDOG CYSWLLT	GERAINT JONES RHEOLWR REFENIW A BUDD-DALIADAU (EST. 2651)
GWEITHREDU :	MABWYSIADU'R CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR AM 2016/17

1. Pwrpas yr adroddiad

1.1 Mae'r adroddiad yn egluro'r angen i fabwysiadu cynllun erbyn 31 Ionawr 2016 yng nghyswllt 2016/17.

2. Gwybodaeth Gefndirol

2.1 Mabwysiadodd y Cyngor llawn ar 4 Rhagfyr 2014 ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am flwyddyn ariannol 2015/16. Mae angen i'r Cyngor llawn ystyried, yn unol â Rhan 2, Rheoliad 18 o "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) Rheoliadau 2013 Rhif. 3029 (W.301) (y Rheoliadau) ar gyfer pob blwyddyn ariannol, a ddylai adolygu ei gynllun neu ei ddisodli gyda Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor arall. Rhaid i'r Cyngor llawn wneud unrhyw newid i'w gynllun, neu unrhyw gynllun newydd yn ei le, heb fod yn hwyrach na 31 Ionawr yn y flwyddyn ariannol cyn yr un y bydd yn newid neu'r cynllun newydd yn dod i rym.

2.2 Fe wnaeth y Cyngor llawn o dan y cynllun cyfredol fabwysiadu'r Rheoliadau yn ffurfiol fel ei gynllun a chan ddefnyddio'i bwerau dewisol fe benderfynodd ddefnyddio disgresiwn lleoli i fabwysiadu Pensiwn Anabledd Rhyfel Lleol a Chynllun Dewisol Pensiwn Gweddwon Rhyfel yn unol â'r Rheoliadau. Fe welir manylion yn y cynllun cyfredol o'r elfennau nad ydynt yn cael eu cyfrif fel incwm i bwrrpas y disgresiwn lleol hwn. Mae hwn yn darparu cymorth Treth Gyngor ychwanegol at yr hyn y mae'n rhaid ei dalu'n statudol dan y Rheoliadau. Hwn yw'r unig ddisgresiwn lleol a roddir gan y Cyngor llawn dan ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Leol cyfredol.

2.3 Rhaid i'r Cyngor llawn hefyd roi sylw i Rheoliad 17 y Rheoliadau pan fydd yn adolygu neu'n newid cynllun. Os bydd y Cyngor llawn yn penderfynu adolygu neu newid ei gynllun, rhaid iddo gyhoeddi cynllun drafft o'r adolygiad mewn ffordd y mae'n credu sy'n addas a rhaid iddo ymgynghori gyda phobl a fydd, yn ei dyb ef, â diddordeb yng ngweithrediad ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Nid oes, fodd bynnag unrhyw ofyniad i ymgynghori'n flynyddol, dim ond pan fydd cynllun yn cael ei adolygu neu ei newid y bydd yn rhaid cynnal ymgynghoriad.

2.4 Am 2016/17, nid yw Llywodraeth Cymru yn adolygu nac yn newid y Rheoliadau, ond fel ar gyfer 2015/16, bydd Llywodraeth Cymru yn gwneud rheoliadau diwygiedig i uwchraddio'r ffigurau ariannol a ddefnyddir yn y Rheoliadau ac er mwyn adlewyrchu unrhyw newidiadau technegol eraill fydd eu hangen o ganlyniad i newidiadau i fudd-daliadau. Unwaith yn rhagor, yr un modd â 2015/16, bydd amseriad y rheoliadau diwygiedig hynny yn dibynnu ar Ddatganiad Hydref Canghellor y Trysorlys (25 Tachwedd 2015) a'r atodlen uwchraddio ddilynol a gyhoeddwyd gan yr Adran Gwaith a Phensiynau ychydig ddyddiau ar ôl Datganiad yr Hydref. Y dyddiad cynharaf y gall Llywodraeth Cymru bennu'r Rheoliadau drafft newydd sy'n adlewyrchu'r uwchraddiad i'r ffigurau ariannol neu unrhyw newid technegol arall gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw yn gynnar Mis Rhagfyr 2015. Rhaid rhoi'r rheoliadau hyn gerbron ar ffurf drafft am 20 diwrnod gwaith heb gyfrid dyddiau gwyliau a chael trafodaeth lawn cyn iddynt ddod i rym. Ar gyfer 2015/16, ni ddaeth y rheoliadau diwygiol hyn i rym hyd 21 Ionawr 2015 a disgwylir y bydd amserlen debyg yn berthnasol ar gyfer 2016/17.

- 2.5 Gan fod y Cyngor llawn yn cyfarfod ar 9 Rhagfyr 2015 i benderfynu ar ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor lleol am 2016/17, cynigir bod y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)(Swyddog Rhan 151) yn cael yr awdurdod i wneud trefniadau gweinyddol fel bod yr holl newidiadau blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigyrau ariannol neu adolygiadau technegol yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor y Cyngor ac am bob blwyddyn ddilynol.

3. Effaith y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol

3.1 Yn **Atodiad B** rhoddir gwybodaeth, ystadegau a gwerthoedd i'r Cyngor llawn ynglŷn ag effaith ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2015/16. Bydd y wybodaeth hon yn ddefnyddiol yn y dyfodol i'r Cyngor llawn wrth iddo ystyried a ddylai adolygu neu newid ei gynllun cyfredol, i'r graddau -

- Y gall ddefnyddio'r data hwn i fesur patrymau (a oedd yn gywir ar 30 Medi 2015) yn erbyn y waelodlin (yn gywir yn Rhagfyr 2012) pan gynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb o ran nodweddion a ddiogelir ac achosion o freguster. Mae'r patrymau yma yn cael eu mesur yn flynyddol pob Medi (rhoddwyd data tebyg i'r Cyngor llawn wrth ystyried ei gynllun am 2015/16);
- Er mwyn dechrau deall yr effaith a gaiff y cynllun ar drigolion yr Ynys mewn perthynas ag oed, pobl anabl, rhyw a chenedl;
- I'r dyfodol, i hysbysu dealltwriaeth y Cyngor llawn o gostau tebygol gwahanol gynlluniau posibl ac o gostau tebygol rhoi diogelwch llawn neu rannol i rai grwpiau penodol o gleientiaid a phobl fregus. Ar hyn o bryd, rhaid darparu 100% o ostyngiad dan y Rheoliadau (os yn ddilys) ond mae Llywodraeth Cymru wedi dweud nad yw hyn yn gynaliadwy yn y tymor hwy ac y bydd angen mae'n debyg i'r rhai sy'n derbyn Gostyngiad rhannol yn y Dreth Gyngor dalu mwy ac y bydd rhaid i'r rhai sydd ar hyn o bryd yn derbyn gostyngiad 100% gyfrannu am y tro cyntaf tuag at eu costau Treth Gyngor ar ôl Ebrill 2017.

3.2 Ers y data gwaelodlin a sefydlwyd yn Rhagfyr 2012 gellir nodi'r patrymau canlynol ar yr Ynys yng nghyswllt ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor:-

- **Ilwyth Achosion:** mae'r lleihad yn y llwyth achosion yn parhau ond ar raddfa is. Ers Rhagfyr 2012 i Medi 2014 - gwelwyd gostyngiad cyffredinol yn y llwyth achosion o 6.3% (6,960 i lawr i 6,525). Adeg y flwyddyn i fyny at Medi 2015 syrthiodd y llwyth achosion pellach o 1.8% i lawr i 6,410;
- **Ilwyth Achosion:** mae'r nifer hawliadau wedi'u Pasportio h.y. hawlwyd sy'n derbyn Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar Incwm), Cymorth Incwm, Lwfans Cymorth Cyflogaeth (yn gysylltiedig ag Incwm) a Gwarant Credyd Pensiwn lle mae'r Adran Gwaith a Phensiynau eisoes wedi dilysu incwm wedi syrthio o 71.4% i 69.7% o'r llwyth achosion adeg y 12 mis i fyny at Medi 2015. Mae hawliadau sydd heb wedi eu Pasportio h.y. hawlwyd safonol wedi codi o 28.6% i 30.3% o'r llwyth achosion. Am hawlwyd safonol rhaid i'r cyngor lleol dilysu incwm. Mae'r hawlwyd yma fel arfer mewn gwaith ar lefel incwm sy'n ddilys i gael gostyngiad llawn neu'n rhannol neu'n bensinywyr efo cynilon ac incwm eraill;
- **Oed:** roedd y dadansoddiad yn Rhagfyr 2012 yn awgrymu ychydig o gynnydd o ran nifer yn yr hawliadau gan bobl o Oedran Gweithio o gymharu â hawliadau gan Bensinywyr (rhaniad 51.5%/48.5%). Erbyn Medi 2014, roedd hyn wedi cynyddu rhyw fymryn (rhaniad 51.7%/48.3%) ac erbyn Medi 2015 mae'r patrwm yma yn parhau (52.7%/47.3%) ond ar raddfa uwch;
- **Oed:** roedd y dadansoddiad o aelwydydd â phlant yn hawlio Gostyngiad Treth Gyngor yn Rhagfyr 2012 yn 21.9% o'r llwyth achosion. Erbyn Medi 2014 roedd hyn wedi cynyddu i 24.2% ac erbyn Medi 2015 arhosodd yn weddol sefydlog ar 24.1%;

- **Anabledd:** roedd y dadansoddiad o aelwydydd sy'n derbyn y Gostyngiad Treth Gyngor lle derbyniwyd taliadau anabledd penodol (sef Elfen Gofal y Lwfans Byw i'r Anabl (Isel, Canolig neu Uchel), Lwfans Gweini, Cyfran Cefnogaeth o Lwfans, Cefnogaeth Cyflogaeth, Budd-dal Analluogrwydd a Thaliadau Annibyniaeth Personol) yn Rhagfyr 2012 yn 39.3% o'r llwyth achosion. Erbyn Medi 2014 roedd wedi mynd i lawr i 34.8%. Mae'r patrwm yma adeg y 12 mis i fyny at Medi 2015 wedi cael ei ôl-droi efo 37.0% o aelwydydd yn cael gostyngiad lle mae taliadau anabledd specifig yn cael eu derbyn;
- **Rhyw:** roedd yr achosion a oedd yn ymwneud â rhieni sengl a oedd yn ferched yn Rhagfyr 2012 yn 92.5% (13.3% o'r llwyth achosion). Erbyn Medi 2014 roedd yn 92.3% (14.3%). Am Fedi 2015 mae'r ffigurau yn 92.1% (13.2% o'r llwyth achosion);
- **Hil:** Ym mis Rhagfyr 2012 fe gyhoeddodd y Swyddfa Ystadegau Genedlaethol ei Chyfrifiad ar gyfer Mawrth 2011 a oedd yn ymwneud ag amrywiaeth yn Ynys Môn. Gofynnir i'r holl hawlwr sy'n cwblhau ffurflen gais Gostyngiad Treth Gyngor lenwi gwblhau arolwg ethnig gwirfoddol. (Gweler Tabl 6 yn Atodiad B am ddadansoddiad yn seiliedig ar yr arolwg gwirfoddol o gymharu â ffigurau Cyfrifiad Mawrth 2011).

3.3 Am y 6 mis cyntaf yn 2015/16, roedd 782 o hawlwr Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor newydd wedi eu prosesu (i'w gymharu â 964 am yr un cyfnod y llynedd) gyda 8,594 o newidiadau mewn amgylchiadau wedi'u prosesu (i'w gymharu â 7,989 am yr un cyfnod y llynedd). Yr amser a gymerwyd ar gyfartaledd i brosesu hawliadau newydd a newidiadau mewn amgylchiadau oedd 6.4 diwrnod o fewn y cyfnod hwn (am y un cyfnod y llynedd yr amser ar gyfartaledd oedd 7.3 diwrnod).

4. Adolygu'r cynllun cyfredol

4.1 Gan nad yw Llywodraeth Cymru yn bwriadu diwygio'r Rheoliadau, ar wahân i uwchraddiadau ariannol a newidiadau technegol sy'n cael eu defnyddio yn y rheoliadau, yr unig ystyriaethau sydd ar gael i'r Cyngor llawn i'w hadolygu ac i benderfynu arnynt, yw ym maes y disgresiwn lleol a ganiateir dan y Rheoliadau. O dan y Rheoliadau, mae gan y Cyngor ddisgresiwn lleol llawn yn y meysydd hyn yn unig:-

- Y gallu i gynyddu'r cyfnod gostyngiad estynedig safonol o 4 wythnos a roddir i bersonau ar ôl iddynt ddychwelyd i'r gwaith lle y maent eisoes wedi bod yn derbyn gostyngiad treth gyngor a ddaw i ben wedi iddynt ddychwelyd i'r gwaith h.y. "**Cyfnod Talu Estynedig**";

Mae'r costau uwch a amcangyfrifir am 2016/17 yn gysylltiedig ag ymestyn y cyfnod statudol estynedig yn amrywio rhwng £7,500 am bythefnos hyd at £22,000 am 6 wythnos y tu hwnt i'r 4 wythnos safonol. O dan y rheolau blaenorol ar gyfer Budd-dal Treth Gyngor, nid oedd unrhyw ddarpariaeth arbennig yn bodoli i ganiatáu ar gyfer hyn a wnaeth y Cyngor ddim defnyddio'r disgresiwn hwn pan gyflwynwyd y cynllun Gostyngiadau Treth Gyngor. Argymhellir felly na ddylid adolygu'r cynllun ac ymestyn y cyfnod talu am 2016/7.

- Disgresiwn i gynyddu swm y Pensiynau Anabledd Rhyfel a Phensiynau Gweddwon Rhyfel a fydd yn cael ei ddiystyru wrth weithio allan incwm yr hawliwr h.y. "**Gweddwon Rhyfel**";

Mae gan y Cyngor llawn eisoes gynllun lleol sy'n caniatáu hyblygrwydd ychwanegol yn y maes hwn. Argymhellir y dylai hyn barhau. Amcangyfrifir y bydd y gost i'r Cyngor yn £22,600 yn 2016/17. Argymhellir, felly, bod y swm ychwanegol sy'n cael ei ddiystyru dan y cynllun lleol cyfredol yn parhau heb ei ddiwygio am 2016/17.

- Y gallu i ôl-ddyddio'r Gostyngiad Treth Gyngor o safbwynt hawliadau hwyr cyn y cyfnod safonol o dri mis cyn yr hawliad h.y. "**Ôl-ddyddio Hawliadau**".

Mae'r Cyngor llawn bob amser wedi bod o'r farn bod 3 mis yn gyfnod digonol i ganiatáu ôl-ddyddio Gostyngiad Treth Gyngor i hawliadau gan bensiynwyr a rhai o oed gweithio. Mae'r Cyngor llawn o'r farn bod digon o rwydweithiau cefnogaeth ar gael i hawlwy. Mae yna lawer iawn o ansicrwydd am y gost debygol pe bai cynllun lleol o'r fath yn cael ei fabwysiadu ac argymhellir felly na ddylid adolygu'r cynllun drwy ymestyn y cyfnod ôl-ddyddio y tu hwnt i 3 mis yn ystod 2016/17

4.2 Dylid nodi nad oes unrhyw arian ychwanegol ar gael gan Lywodraeth Cymru i gyllido'r elfennau dewisol hyn.

4.3 O dan Atodiad 1 ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2015/16, mae'r Cyngor llawn yn manylu ar y weithdrefn lle y gall hawlwy newydd wneud cais am ostyngiad o dan y cynllun. Isod ceir dadansoddiad o'r dull ymgeisio a ddefnyddir gan hawlwy newydd am y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor rhwng 1 Ebrill 2015 a 30 Medi 2015.

Dull Ymgeisio	Nifer	Canran (%)
A. Ceisiadau electronig		
i. Drwy apwyntiad/hunan gymorth yn y Swyddfa Refeniw a Budd-daliadau, Llangefni	110	14.1
ii. Drwy apwyntiad dros y ffôn i'r Swyddfa Refeniw a Budd-daliadau, Llangefni	79	10.1
iii. Drwy apwyntiad efo partneriaid cymeradwy efo hyfforddiant priodol	48	6.1
iv. Ceisiadau ar-lein drwy'r wefan	347	44.4
v. Dogfennau mewnbwn yr Adran Gwaith a Phensiynau	157	20.1
B. Ceisiadau ar bapur	3	0.4
C. Dull yr ymgeisio ddim yn wybyddus gan na chafodd ei gofnodi'n briodol	38	4.8
CYFANSWM	782	100

Argymhellir hefyd bod y gweithdrefnau hyn yn parhau'r un fath ac nad ydynt yn cael eu hadolygu ar gyfer 2016/17 (heblaw am y gweithdrefnau sydd raid eu gwneud wrth gyflwyno Credyd Cynhwysol i ambell hawliwr o Fedi 2015 ymlaen).

5. Goblygiadau Ariannol a Risg

5.1 Nid yw'r Setliad Refeniw a Chyfalaf Llywodraeth Leol Dros Dro Llywodraeth Cymru 2016/17 yn debygol o gyrraedd tan 8 Rhagfyr 2015 ac felly, ni wn (adeg ysgrifenni'r adroddiad hwn) beth fydd dyfarniad Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i'r Cyngor i gwrdd â chostau ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor am 2016/17. Mae'r rhagamcaniadau isod wedi eu gwneud yn seiliedig ar y grant a dderbyniwyd am 2015/16. Y gwariant cyfredol (diwedd Chwarter 2, 2015/16 yw £5,342,301), efo Grant Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Llywodraeth Cymru yn ei erbyn y gwariant o £5,228,000. Mae hyn yn rhoi diffyg tybiedig o £114,301 i'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano yn 2015/16 ac mae yna gyllideb ddigonol i gwrdd â'r gost yma.

5.2 Bydd dau ffactor yn 2016/17 yn cael effaith ar y gwariant ar y cynllun:-

- Adeg 2015/16 roedd gostyngiad mewn llwyth achos o 1% - 2%, sy'n cymharu efo lleihad rhwng 2% - 3% yn ystod 2014/15. Efallai bydd y llwyth achos yn lleihau ar raddfa is neu hyd yn oed sefydlogi adeg 2016/17;
- Cynnydd a gynlluniwyd yn y Dreth Gyngor o 4.5% am 2016/17

Un ffactor ansicr, adeg 2016/17, sy'n effeithio ar wariant o dan y cynllun yw effaith diwygiadau arfaethedig Canghellor y Trysorlys ar Credydau'r Dreth a'r Cyflog Byw. Mae Credydau'r Dreth yn cael eu cyfri fel incwm at bwrpas Gostyngiad y Dreth Gyngor a bydd unrhyw leihad yn eu lefel yn cael effaith ar yr hyn sy'n cael ei dalu. Disgwylir bydd y Canghellor y Trysorlys, yn ei Ddatganiad yr Hydref ar 25 Tachwedd, yn gwneud cyhoeddiadau pellach ynghylch Credydau'r Dreth.

- 5.3** Gan ystyried yr uchod, ar y gorau bydd y gwariant a amcangyfrifir ar y cynllun yn £5,471,050 (gan dybio gostyngiad 2% mewn llwyth achos a 4.5% cynnydd yn y Dreth Gyngor) ac ar ei waethaf y gwariant a amcangyfrifir o £5,582,705 (yn tybio na fydd gostyngiad llwyth achos a 4.5% o gynnydd yn y Dreth Gyngor).
- 5.4** Felly disgwylir diffyg a amcangyfrifir o rwng £243k a £355k yng nghyllid grant y bydd yn rhaid i'r Cyngor fod yn gyfrifol amdano. Mae hyn yn seiliedig ar i'r Cyngor llawn ail-fabwysiadu'r cynllun cyfredol heb ei newid. Serch hynny, bydd maint y diffyg yn fwy amlwg wrth i'r broses y gyllideb mynd ymlaen.

6. Goblygiadau Cyfreithiol

- 6.1** Mae'n ofynnol i'r Cyngor sefydlu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor o dan y Rheoliadau Anghenion Rhagnodedig. Er bod y ddeddfwriaeth yn darparu ar gyfer cynllun arall i'w ddefnyddio pe na bai'r Cyngor yn sefydlu cynllun, mae'r Cyngor, er hynny, â dyletswydd statudol i fabwysiadu ei gynllun ei hun, hyd yn oed pe bai'n dewis peidio â gosod unrhyw un o'r elfennau dewisol.

7. Goblygiadau Cydraddoldeb

- 7.1** Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb yn dilyn ei ymgynghoriad ar gyfer y Rheoliadau gwreiddiol yn 2012. Mae asesiad lleol o'r effaith ar gydraddoldeb wedi cael ei gynnal ar ran y Cyngor mewn trefniadau ar y cyd ar draws Cymru hefyd mewn perthynas â Rheoliadau 2012 (Rhagfyr 2012, cyhoeddwyd Mawrth 2013) a chafodd hwn ei ddiweddarau yn Medi 2014 efo diweddariad pellach Medi 2015 fel y gwelir yn **Atodiad B**.

8. Dogfennau Cefndirol

Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau Treth Gyngor ac Anghenion Rhagnodedig (Cymru) 2013 Rhif 3029 (W.301)

Y Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Anghenion Rhagnodedig a Chynlluniau diofyn) (Cymru) (Diwygiad) 2016 Rhif ????? (W ????)

Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Cymru: Cymariaethau o fewn Cymru o Nodweddion a Ddiogelir ac Amllder bregus rwydd Mawrth 2013 - Simon Horsington and Associates Ltd, 2013 wedi ei diweddarau Medi 2014 a Medi 2015

9. Argymhellion

- Nad yw'r Cyngor llawn yn adolygu nac yn disodli ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol gyda chynllun arall;
- Bod y Cyngor llawn yn ffurfiol yn mabwysiadu'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor cyfredol am flwyddyn ariannol 2016/17. **(gweler Atodiad A)**
- Bod y Cyngor llawn yn ei gyfarfod yn rhoi awdurdod i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) (Swyddog Rhan 151) wneud trefniadau gweinyddol llawn fel bod yr holl newidiadau blynyddol ar gyfer uwchraddio ffigyrau ariannol neu ddiwygiadau technegol mewn unrhyw reoliad neu reoliadau sy'n diwygio yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor y Cyngor ac am bob blwyddyn ddilynol.

Cyngor Sir Ynys Môn

Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor 2016/17

Cynllun Penodedig ar gyfer Hawlwyr sy'n Bensiynwyr a phobl nad ydynt yn Bensiynwyr

Rhagarweiniad

Ers 1 Ebrill 2013, mae Budd-dal y Dreth Gyngor, sef dull o gynorthwyo teuluoedd incwm isel gyda'u Treth Gyngor, wedi cael ei ddi-ddymu. Cafodd ei ddisodli gan Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

Ar 19 Rhagfyr 2012 gwnaed rheoliadau gan Lywodraeth Cymru i gyflwyno cynllun cenedlaethol ar gyfer Cymru, sef "Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2012 Rhif 3144 (C.316)" (**Rheoliadau Rhagnodedig**) a "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Cynllun Diofyn) (Cymru) 2012 Rhif 3145 (C.317)" (**Rheoliadau Diofyn**). Ar 22 Ionawr 2013 gwnaed rheoliadau diwygiedig pellach gan Lywodraeth Cymru "Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Rheoliadau Rhagnodedig a Rheoliadau Diofyn)(Cymru)(Diwygio) 2013 (**Rheoliadau Diwygiedig**).

Roedd y Rheoliadau Rhagnodedig yn cynnwys cymal machlud. O ganlyniad i'r cymal yma, roedd y rheoliadau a nodwyd uchod ond yn berthnasol am y flwyddyn ariannol 2013/14. Dan y cymal yma roedd yn ofynnol i adolygu'r rheoliadau a dod a rhai newydd ymlaen erbyn 1 Ionawr 2014 gan Weinidogion Cymru. Petai rheoliadau newydd ddim yn cael eu rhoi ymlaen erbyn y dyddiad yma, ni fyddai darpariaeth ar gyfer Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i'w gweithredu yng Nghymru ar ôl 31 Mawrth 2014.

Ar 26 Tachwedd 2013, cymeradwyodd Cynlluniad Cymru ddwy set o reoliadau newydd : Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Cynlluniau Diofyn) (Cymru) 2013 ("**Rheoliadau Diofyn**") a'r Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 ("**Rheoliadau Rhagnodedig**"). Mae'r rhain ar gael ar :

Rheoliadau Diofyn

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3035/contents/made>

Rheoliadau Rhagnodedig

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3029/contents/made>

Rheoliadau Diwygiedig

Ar ?? Ionawr 2016, cymeradwyodd Llywodraeth Cymru set bellach o reoliadau diwygio, yn bennaf i uwchraddio'r ffigyrau ariannol yn unol â chynnydd yng nghostau byw ac i roi sylw i nifer o fân-bwyntiau technegol- Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Rheoliadau Rhagnodedig a'r Cynlluniau Diofyn) (Cymru) (Diwygiad) 2016 (Rheoliadau Diwygio). Mae'r rhain ar gael ar :-

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2016/??/contents/made>

Mae'r rheoliadau hyn yn pennu prif nodweddion y cynllun y dylai pob Cyngor yng Nghymru ei fabwysiadu. Felly, mae cyfrifoldeb ar Gyngor Sir Ynys Môn i fabwysiadu cynllun. Rhaid i Gyngor Sir Ynys Môn fabwysiadu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor erbyn 31 Ionawr 2016 ar gyfer 2016/17.

Bydd Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gyfer Ynys Môn yn seiliedig ar Reoliadau Rhagnodedig Llywodraeth Cymru (fel y diwygiwyd). Mae'r Rheoliadau Rhagnodedig hyn hefyd yn caniatáu i Gyngor Sir Ynys Môn Cyngor fabwysiadu cynllun sy'n cynnwys amrediad cyfyngedig o elfennau dewisol i ddarparu cefnogaeth bellach ar gyfer y Dreth Gyngor. Mewn achosion lle mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi mabwysiadu elfennau dewisol ychwanegol, nodir yr elfennau dewisol hyn yn y ddogfen hon.

Oni fydd Cyngor Sir Ynys Môn yn gwneud cynllun erbyn 31 Ionawr 2016, yna daw'r cynllun diofyn i rym yn unol â darpariaethau'r Rheoliadau Diofyn. Fodd bynnag, ni fedr Cyngor Sir Ynys Môn ddefnyddio unrhyw ddisgresiwn oni bai ei fod yn mabwysiadu ei gynllun ei hun dan y Rheoliadau Rhagnodedig.

Gofynion y Cynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

Cymeradwyodd cyfarfod o Gyngor llawn Cyngor Sir Ynys Môn ei Gynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar 9 Rhagfyr 2015 mewn perthynas â'r flwyddyn yn cychwyn ar 1 Ebrill 2016. Mae'n nodi, yn unol â'r Rheoliadau Rhagnodedig:-

- Categoriâu o bobl sydd â hawl neu sydd ddim â hawl i ostyngiad
- Y gostyngiadau y mae pobl ym mhob categori â hawl iddynt
- Gofynion gweithdrefnol y Cynllun:-
  1. Y weithdrefn y dylai person ei dilyn i ymgeisio am ostyngiad dan y cynllun.
  2. Y weithdrefn y dylai person ei dilyn i apelio yn erbyn penderfyniad gan awdurdod o ran hawl person i ostyngiad dan y cynllun neu swm unrhyw ostyngiad y mae gan y person hawl iddo.
  3. Y weithdrefn y dylai person ei dilyn i gyflwyno cais i awdurdod am ostyngiad dan adran 13A (1) (c) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.

Cynllun Lleol Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

Mabwysiadodd Cyngor Sir Ynys Môn ei Gynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar ofynion fel y cânt eu nodi yn Rheoliadau Llywodraeth Cymru sef Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 Rhif 3029 (C. 301) (Rheoliadau Rhagnodedig) a'r Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Dïofyn) (Cymru) (Diwygio) 2016 Rhif ?? (C. ?). Mae'r Rheoliadau Rhagnodedig a'r rheoliad diwygio ar gael ar:-

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2013/3029/contents/made>

<http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2016/??/contents/made>

I grynhoi:-

Rhan 1 y Rheoliadau Rhagnodedig:

Mae'n cynnwys darpariaethau rhagarweiniol a diffiniadau o eiriau ac ymadroddion allweddol a ddefnyddir yn y cynllun hwn.

Rhan 2 y Rheoliadau Rhagnodedig: gofynion y cynllun mewn perthynas ag awdurdodau bilio yng Nghymru (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Beth y mae'n rhaid i'r cynllun a fabwysiedir gan Gyngor Sir Ynys Môn ei gynnwys - dosbarthiadau neu bersonau, gostyngiadau a gofynion gweithdrefnol y cynllun?

Rhan 3 y Rheoliadau Rhagnodedig: Dosbarthiadau o bersonau sydd â hawl i ostyngiad dan y cynllun hwn (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Pensiynwyr sydd yng Nghategoriâu A i B.

Eraill nad ydynt yn bensiynwyr sydd yng Nghategoriâu C i D.

Rhan 4 y Rheoliadau Rhagnodedig: Categoriâu o bobl na ddylid eu cynnwys dan y cynllun hwn (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Categoriâu o bobl sydd i gael eu heithrio o'r cynllun hwn, gan gynnwys pobl sy'n cael eu trin fel rhai nad ydynt yn byw ym Mhrydain Fawr a phobl y mae rheolau mewnfudo'n berthnasol iddynt.

Personau y mae eu cyfalaf yn uwch na £16,000.

Personau sy'n absennol am gyfnod o eiddo.

Personau sy'n fyfyrwyr.

Rhan 5 ac Atodlenni 1 i 5 y Rheoliadau Rhagnodedig: materion y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn yng nghyswllt pensiynwyr (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Yn Atodlenni 1 i 5, nodir y rheolau sy'n berthnasol i benderfynu ar hawl pensiynwyr i gael gostyngiad ynghyd â swm y gostyngiad hwnnw dan y cynllun hwn ac uchafswm y Gostyngiad yn y Dreth Gyngor dan y cynllun hwn. Maent hefyd yn nodi sut y mae incwm a chyfalaf ar gyfer pensiynwyr yn cael eu trin wrth weithio allan eu hawl am ostyngiad dan y cynllun hwn.

Rhan 5 ac Atodlenni 6 i 10 y Rheoliadau Rhagnodedig: materion y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn mewn perthynas â phobl nad ydynt yn bensiynwyr (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Mae Atodlenni 6 i 10 yn nodi'r rheolau sy'n berthnasol i benderfynu ar gymhwyster pobl nad ydynt yn bensiynwyr i ostyngiad ynghyd â swm y gostyngiad dan y cynllun hwn ac uchafswm y Gostyngiad yn y Dreth Gyngor dan y cynllun hwn. Maent hefyd yn nodi sut y bydd incwm a chyfalaf ar gyfer pobl nad ydynt yn bensiynwyr yn cael eu trin wrth weithio allan eu hawl i ostyngiad dan y cynllun hwn, gan gynnwys mewn achosion lle mae person nad yw'n bensiynwyr neu ei b/phartner yn cael credyd cynhwysol.

Atodlen 11 y Rheoliadau Rhagnodedig (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Nodi'r darpariaethau ar gyfer defnyddio'r cynllun hwn yn achos myfyrwyr.

Rhan 5 ac Atodlenni 12 i 14 y Rheoliadau Rhagnodedig: materion y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn mewn perthynas â phob ymgeisydd h.y. pensiynwr a phobl nad ydynt yn bensiynwyr (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Mae Atodlen 12 yn ymwneud â materion gweithdrefnol y mae'n rhaid eu cynnwys yn y cynllun hwn. Mae'n disgrifio'r weithdrefn y dylai person ei dilyn wrth wneud cais am ostyngiad yn y Dreth Gyngor dan y cynllun hwn. Mae Atodiad 1 y cynllun hwn yn rhoi manylion ynghylch sut y gall person wneud cais i Gyngor Sir Ynys Môn am ostyngiad yn y Dreth Gyngor.

Mae Atodlen 12 hefyd yn disgrifio sut y gall person apelio yn erbyn penderfyniadau penodol a wneir gan Gyngor Sir Ynys Môn dan y cynllun hwn.

Gan fod Cyngor Sir Ynys Môn yn defnyddio dulliau cyfathrebu electronig mewn perthynas â chyflwyno cais a rhoi gostyngiad, ceir yn Atodlen 12 fanylion am faterion y mae'n rhaid eu cynnwys dan y cynllun hwn.

Mae Atodlenni 13 a 14 yn disgrifio pwy a fedr wneud cais dan y cynllun hwn, dyddiad cyflwyno'r cais, ôl-ddyddio ceisiadau i bensiynwyr a phobl eraill, diwygio a thynnu ceisiadau yn ôl a'r dystiolaeth a'r wybodaeth y mae eu hangen gyda'r cais. Mae Atodlenni 13 a 14 hefyd yn nodi'r gofynion dan y cynllun hwn o ran y wybodaeth y mae'n rhaid i Gyngor Sir Ynys Môn ei darparu wrth roi gwybod i'r ymgeisydd am y penderfyniad a'r hyn y mae'n rhaid ei gynnwys yn y rhybudd o benderfyniad.

Rhan 6 y Rheoliadau Rhagnodedig (fel y diwygiwyd gan y Rheoliadau Diwygio)

Gosod allan y darpariaethau trosiannol fydd yn berthnasol i bobl sy'n derbyn, neu sydd wedi gwneud cais i dderbyn, gostyngiad o dan y cynlluniau gostyngiadau cyfredol, pan fydd y cynlluniau newydd yn dod i rym.

Elfennau dewisol y cytunwyd arnynt gan Gyngor Sir Ynys Môn Cyngor i ddarparu cefnogaeth ar gyfer y Dreth Cyngor yn ychwanegol at y gofynion statudol a nodwyd yn y Rheoliadau Rhagnodedig a fabwysiadwyd gan y Cyngor

Mae Ynys Môn wedi penderfynu mabwysiadu Cynllun Dewisol Lleol ar gyfer Pensiwn Anabled Rhyfel a Phensiynau Gweddwon Rhyfel. Manylir ar hyn yn Atodiad 2 lle nodir yr elfennau hynny o bensiynau o'r fath a fydd yn cael eu hanwybyddu fel incwm. Mae hwn yn gymorth at y Dreth Gyngor sy'n ychwanegol at y gefnogaeth sy'n ofynnol yn statudol yn y Rheoliadau Rhagnodedig.

Hwn fydd yr unig ddisgresiwn lleol y bydd Ynys Môn yn ei ddefnyddio dan ei Gynllun Lleol ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

Manylion am y drefn lle y gall rhywun wneud cais am ostyngiad o dan y cynllun

Rhaid i bob person wneud cais am Ostyngiad Dreth Gyngor, oni bai bod rheoliadau pellach gan Lywodraeth Cymru yn datgan fel arall. Bydd hon yn ffurflen electronig neu'n Ffurflen Gais bapur ar gyfer Gostyngiad Dreth Gyngor a rhaid ei danfon i un o'r swyddfeydd dynodedig canlynol.

A. Gellir gwneud cais electronig fel a ganlyn: -

- i. Drwy apwyntiad i fynychu i gwblhau'r ffurflen yn Swyddfeydd yr Adain Refeniw a Budd-daliadau, Swyddogaeth Adnoddau, Swyddfeydd y Sir, Llangefni, LL77 7TW (Ffôn 01248 752658/752226) neu i ymweld â chleientiaid bregus yn eu cartref i gwblhau'r ffurflen gais;
- ii. Drwy apwyntiad i lenwi'r ffurflen dros y ffôn yn Swyddfeydd Adain Refeniw a Budd-daliadau, Swyddogaeth Adnoddau, Swyddfeydd y Sir, Llangefni, LL77 7TW (Ffôn 01248 752658/752226);
- iii. Drwy apwyntiad i gwblhau'r ffurflen efo partneriaid cymeradwy efo hyfforddiant priodol. Y rhai cyfredol yw -
  - Canolfan JE O'Toole, Sgwâr Trearddur, Caergybi, LL65 1NB (Ffôn 01407 760208);
  - unrhyw swyddfa'r Cyngor ar Bopeth sydd ar yr Ynys (Ffôn 01248 722652);
  - Cymorth Tai Cyngor Ynys Môn yng Nghaergybi (Ffôn 01407 760208) a Gwasanaeth Cwsmer Tai, Llangefni (Ffôn 01248 752200); ac
  - Swyddfeydd Digartref Ynys Môn, Caergybi (Ffôn 01407 765557)

Efallai, yn y flwyddyn bydd yr Awdurdod yn ychwanegi at y rhestr yma partneriaid ychwanegol sydd yn cael eu cymeradwyo tan hyfforddiant priodol.

- iv. Yn electronig drwy wefan Cyngo4r Ynys Môn neu ym mhwynt hunan gwasanaeth o fewn Swyddfeydd yr Adain Refeniw a Budd-daliadau, Swyddogaeth Adnoddau, Swyddfeydd y Sir, Llangefni, LL77 7TW;
- v. Dogfen Fewnbwn Awdurdod Lleol yr Adran Gwaith a Phensiynau (LAID) a Gwybodaeth Cwsmer Awdurdod Lleol (LACI) lle maent yn datgan bwriad i hawlio Gostyngiad Treth Gyngor.
- vi. Y ffurflenni Credyd Cynhwysol mewn ffurf electronig oddi wrth yr Adran am Waith a Phensiynau lle maent yn datgan bwriad i hawlio Gostyngiad Treth Gyngor:
  - LCTR2 – ffurflen Gostyngiad Treth Gyngor Leol
  - LCTR3 - ffurflen Gostyngiad Treth Gyngor Leol
- vii. Yn electronig ar unrhyw ffurf arall y bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn penderfynu arno yn y dyfodol.

B. Gellir cyflwyno cais ar bapur drwy'r dulliau canlynol: -

- i. Trwy gyfrwng ffurflenni cais a gymeradwywyd a dderbyniwyd gan y Swyddogaeth Adnoddau Ynys Môn, Adain Refeniw a Budd-daliadau yn ei swyddfeydd dynodedig yn Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, LL77 7TW neu'r Swyddfa Budd-daliadau, Ystafell 3, 2il Lawr, Neuadd y Dref, Stryd Newry, Caergybi, LL65 1HU.
- ii. Y ffurflenni Credyd Cynhwysol oddi wrth yr Adran am Waith a Phensiynau lle maent yn datgan bwriad i hawlio Gostyngiad Treth Gyngor:
  - LCTR2 – ffurflen Gostyngiad Treth Gyngor Leol
  - LCTR3 - ffurflen Gostyngiad Treth Gyngor Leol

CYNLLUN LLEOL - ANWYBYDDIAD PENSIWN RHYFEL**Atodlen 4, Rheoliad 30 - Pensiynwyr****Atodlen 9, Rheoliad 31 – Heb fod yn Bensiynwyr**

ELFENNAU UNIGOL	DIYSTYRU INCWM
Pensiwn Anabledd Rhyfel	Ydyw (£10 statudol, 100% Lleol)
Pensiwn Gweddwon Rhyfel	Ydyw (£10 statudol, 100% Lleol)
Pensiwn Gweddwon Rhyfel (cyn 1973 - SPAL)	Ydyw (2016/17) 100% statudol, £ ?? . ?? yn amodol ar uwchraddio * blynyddol)
Atodiad Anghyflogadwy	Na
Lwfans ychwanegol ar gyfer Gwraig (a delir gydag Atodiad Anghyflogadwy)	Nac oes
Lwfans Gweini Cyson	Ydyw (statudol)
Lwfans Analluedd	Na
Lwfans 'Cysuron'	Na
Lwfans Oed	Na
Lwfans ar gyfer Galwedigaeth o Safon Is	Na
Atodiad Symudedd Pensiynwyr Rhyfel	Ydyw (statudol)
Lwfans Anabledd Dwys Eithriadol	Ydyw (statudol)
Lwfans Galwedigaethol Anabledd Difrifol	Ydyw (statudol)
Lwfans Plant	Na

* gosodir gan y Lluoedd Morwrol, y Fyddin a'r Awyrlu ac ati, Gorchymyn Pensiwn Gwasanaeth "Anabledd a Marwolaeth" 2006. Nid yw'r ffigyrau uwchraddio ar gyfer 2016 /17 wedi dod i law eto.

Tabl 1: Llwyth Achosion 30 Medi 2015

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm Gostyngiad Treth Gyngor a ddyfarnwyd	6,410	100%	£5,342,301	100%
Canran a Ddyfarnwyd				
Dyfarniad llawn Gostyngiad Treth Gyngor h.y. 100%	4,945	77.1%	£4,422,901	82.8%
Dyfarniad rhannol Gostyngiad Treth Gyngor h.y. llai na 100%	1,465	22.9%	£919,400	17.2%
Math o Hawliad				
Hawliadau wedi'u Pasportio*	4,471	69.7%	£3,964,758	74.2%
Hawliadau heb eu Pasportio h.y. Hawliadau Safonol	1,939	30.3%	£1,377,543	25.8%
Bandiau Treth Gyngor				
Band A (Gostyngiad Anabl)	9	0.1%	£5,743	0.1%
Band A	2,020	31.5%	£1,369,683	25.6%
Band B	2,023	31.6%	£1,592,875	29.8%
Band C	1,147	17.9%	£1,018,357	19.1%
Band D	738	11.5%	£738,868	13.8%
Band E	348	5.4%	£424,789	8.0%
Band F	107	1.7%	£160,540	3.0%
Band G	16	0.3%	£27,310	0.5%
Band H	2	0.0%	£4,136	0.1%
Band I	0	0.0%	£0	0.0%
Ardaloedd Trefi a Chymunedau Lleol				
Caerdybi	1,764	27.5%	£1,306,953	24.5%
Llangefni	551	8.6%	£436,517	8.2%
Amlwch	477	7.4%	£400,777	7.5%
Llanfair Mathafarn Eithaf	219	3.4%	£208,171	3.9%
Rhosyr	217	3.4%	£191,920	3.6%
Porthaethwy	215	3.4%	£187,489	3.5%
Biwmares	196	3.1%	£168,388	3.2%
Y Fali	171	2.7%	£141,920	2.7%
Llanfairpwll	153	2.4%	£134,931	2.5%
Llanbadrig	151	2.4%	£131,542	2.5%
Llanfaelog	145	2.3%	£125,934	2.4%
Llanfair yn Neubwll	137	2.1%	£113,179	2.1%
Llannerch-y-medd	136	2.1%	£115,475	2.2%
Llanfihangel Esceifiog	115	1.8%	£102,766	1.9%
Bodedern	104	1.6%	£90,220	1.7%
Pentraeth	103	1.6%	£89,700	1.7%
Llangoed	100	1.6%	£86,284	1.6%
Mechell	100	1.6%	£91,188	1.7%
Bodorgan	96	1.5%	£77,857	1.5%
Llaneilian	94	1.5%	£89,194	1.7%
Trewalchmai	92	1.4%	£78,083	1.5%
Llanidan	88	1.4%	£69,659	1.3%
Moelfre	86	1.4%	£72,226	1.4%
Rhosybol	86	1.4%	£78,935	1.5%
Cwm Cadnant	81	1.3%	£69,982	1.3%
Bryngwran	78	1.2%	£64,651	1.2%
Aberffraw	74	1.2%	£58,672	1.1%
Bodffordd	71	1.1%	£63,458	1.2%
Llangristiolus a Cherrigceinwen	64	1.0%	£68,376	1.3%
Cylch y Garn	58	0.9%	£56,334	1.1%
Trearddur	56	0.9%	£56,323	1.1%

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Ardaloedd Trefi a Chymunedau Lleol (parhad0				
Llanddona	50	0.8%	£45,795	0.9%
Tref Alaw	49	0.8%	£54,439	1.0%
Llanddaniel	49	0.8%	£42,913	0.8%
Llanfaethlu	45	0.7%	£40,231	0.8%
Llanfachraeth	44	0.7%	£36,549	0.7%
Llanddyfnan	43	0.7%	£45,321	0.9%
Rhoscolyn	24	0.4%	£24,717	0.4%
Penmynydd	19	0.3%	£16,288	0.3%
Llaneugrad	9	0.1%	£8,741	0.2%

* Hawliadau a basbortwyd yw Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar Incwm), Cymorth Incwm, Lwfans Cymorth Cyflogaeth (yn gysylltiedig ag Incwm) a Gwarant Credyd Pensiwn lle mae'r Adran Gwaith a Phensiynau eisoes wedi dilysu incwm.

Tabl 2: Hawliadau gan Bobl o Oed Gweithio a Phensiynwyr 30 Medi 2015

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm Gostyngiadau Treth Gyngor a ddyfarnwyd	6,410	100%	£5,342,301	100%
Grŵp Oed				
Oed Gweithio	3,375	52.7%	£2,716,757	50.9%
Oed Pensiynwr	3,035	47.3%	£2,625,544	49.1%
Hawliadau pasport yn ôl Grŵp Oed				
Oed Gweithio	2,459	38.4%	£2,093,205	39.2%
Oed Pensiynwr	2,011	31.4%	£1,871,554	35.0%
Di-basport h.y. hawliadau safonol yn ôl Grŵp Oed				
Oed Gweithio	971	15.1%	£678,414	12.7%
Oed Pensiynwr	969	15.1%	£699,128	13.1%
Cyfansoddiad Aelwydydd yn ôl Grŵp Oed - Cwpl				
Oed Gweithio	823	12.8%	£814,057	15.2%
Oed Pensiynwr	836	13.0%	£858,320	16.1%
Cyfansoddiad Aelwydydd yn ôl Grŵp Oed - Sengl				
Oed Gweithio	2,535	39.6%	£1,892,661	35.4%
Oed Pensiynwr	2,216	34.6%	£1,777,263	33.3%

* Hawliadau a basbortwyd yw Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar Incwm), Cymorth Incwm, Lwfans Cymorth Cyflogaeth (yn gysylltiedig ag Incwm) a Gwarant Credyd Pensiwn lle mae'r Adran Gwaith a Phensiynau eisoes wedi dilysu incwm.

Tabl 3: Oed – Aelwydydd gyda chyfrifoldeb am Blant 30 Medi 2015

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm Gostyngiadau Treth Gyngor a ddyfarnwyd	6,410	100%	£5,342,301	100%
Cyfansoddiad Aelwyd – y statws				
Cwpl	1,659	25.9%	£1,672,378	31.3%
Sengl	4,751	74.1%	£3,669,923	68.7%
Cyfansoddiad Aelwyd – plant				
Dim plant	4,867	75.9%	£4,066,281	76.1%
1 plentyn	699	10.9%	£540,750	10.1%
2 plentyn	470	7.3%	£392,583	7.3%
3 phlentyn	251	3.9%	£227,467	4.3%
4 plentyn	83	1.3%	£72,675	1.4%
5 plentyn	32	0.5%	£32,410	0.6%
6 phlentyn	4	0.1%	£5,562	0.1%
7 plentyn	3	0.1%	£3,509	0.1%
8 plentyn	0	0.0%	£0	0.0%
9 plentyn	1	0.0%	£1,064	0.0%
Cyplau â phlant				
Oed Gweithio	489	7.6%	£473,830	8.9%
Oed Pensiynwr	21	0.3%	£23,359	0.4%
Sengl â phlant				
Oed Gweithio	1,011	15.7%	£754,759	14.1%
Oed Pensiynwr	22	0.3%	£24,072	0.5%
Cyplau â phlant o dan 5 oed				
Oed Gweithio	221	3.5%	£207,649	4.0%
Oed Pensiynwr	0	0.0%	£0	0.0%
Sengl â phlant o dan 5 oed				
Oed Gweithio	409	6.4%	£301,648	5.7%
Oed Pensiynwr	2	0.0%	£2,082	0.0%

Tabl 4: Aelwydydd lle dderbyniwyd taliadau anabledd penodol* 30 Medi 2015

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm gostyngiad y Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	6,410	100%	£5,342,301	100%
Cyfansoddiad Aelwyd yn ôl grŵp oed				
Oed Gweithio	1,094	17.1%	£949,665	17.8%
Oed Pensiynwr	1,276	19.9%	£1,156,111	21.6%

* Eifen Gofal y Lwfans Byw i'r Anabl (Isel, Canolig, Uchel), Lwfans Gweini, Eifen Gefnogaeth y Lwfans Cefnogaeth Gwaith, Lwfans Analluedd a Thaliadau Annibyniaeth Personol.

Tabl 5: Dadansoddiad o nodweddion a ddiogelir: Rhyw, rhiant Sengl 30 Medi 2015

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm gostyngiad y Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	6,410	100%	£5,342,301	100%
Aelwyd Rhiant Sengl - Merched				
Oed Gweithio	933	14.6%	£684,394	12.8%
Oed Pensiynwr	14	0.2%	£12,236	0.2%
Aelwyd Rhiant Sengl - Dynion				
Oed Gweithio	73	1.1%	£57,715	1.1%
Oed Pensiynwr	8	0.1%	£7,482	0.1%

Tabl 6: Cefndir Ethnig Ynys Môn 30 Medi 2015

Tarddiad Ethnig	Cyfrifiad Mawrth 2011	Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor Medi 2015
Prydeinig Gwyn	96.6%	87.1%
Gwyn arall	1.7%	11.9%
Etifeddiaeth gymysg	0.8%	0.3%
Asiaidd (Pawb)	0.7%	0.4%
Du (Pawb)	0.1%	0.2%
Arall (Pawb)	0.3%	0.1%

Tabl 7: Gostyngiad Treth Gyngor ychwanegol a ddyfarnwyd dan y cynllun dewisol lleol 30 Medi 2015

Disgrifiad	Rhif	Canran	Gwerth	Canran
Cyfanswm gostyngiad y Dreth Gyngor a ddyfarnwyd	6,410	100%	£5,342,301	100%
Pensiwn Gweddwon Rhyfel (Cyn 73)	4	0.1%	£3,639	0.1%
Pensiwn Anabledd Rhyfel	22	0.3%	£17,977	0.3%